

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ ПСИХОДИДАКТИКИ
ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО
АЗЕРБАЙДЖАНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА (БІЛОРУСЬ)
ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО У М. ЛЕШНО (ПОЛЬЩА)
ДЕРЖАВНА ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ІМ. ПРОФ. СТАНІСЛАВА ТАРНАВСЬКОГО У
ТАРНОБЖЕГУ (ПОЛЬЩА)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
ЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ» (БІЛОРУСЬ)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. АБАЯ (КАЗАХСТАН)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)

FOLIA COMENIANA

*ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ
ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції

11–12 жовтня 2018 року

Умань – 2018

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТА ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ЗБІРНИК:

Осадченко І. І. – д. пед. н., професор, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина – д. пед. н., ст. науковий співробітник, зав. відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Григор'єва Стелла – д. пед. н., доц. Казанського федерального університету

Демченко Ірина – д. пед. н., проф., декан факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Івлева Надія – к. пед. н., доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая.

Коберник Галина – к. пед. н., проф., зав. кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коберник Олександр – д. пед. н., проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кочетова Наталія – к. ф.-м. н., декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету.

Кравченко Оксана – д. пед. н., проф., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лякішева Анна – д. пед. н., проф., декан Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Максимук Лариса – к. пед. н., доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна.

Сергейко Світлана – к. пед. н., доц., ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Тарантей Віктор – д. пед. н., проф. ЗО «Гродненський державний університет імені Янки Купали»

Тарантей Лариса – к. пед. н., доц., декан Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Якимчук Борис – к. психол. н., проф. кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила – д. пед. н., проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.

Данилюк Оксана – к. філол. н., доц. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

ТЕХНІЧНИЙ РЕДАКТОР:

Будегай Вікторія – лаборант Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 2 від 03.10.2018 р.).

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

М 74 МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ : Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 11–12 жовтня 2018 року / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 184 с.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія KB №19704 – 9504P від 21.12.2012 р.

До збірника увійшли матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямкам роботи конференції: історичні та порівняльні аспекти модернізації освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти; методологія модернізації освітнього середовища; особливості сучасного виховного середовища у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти; сучасні підходи до модернізації професійної підготовки та перепідготовки; дидактичне, психодидактичне та методичне забезпечення модернізації освітнього середовища; сучасні педагогічні технології у процесі модернізації освітнього середовища; проблеми управління навчальними закладами у період їх модернізації.

у контексті підготовки майбутніх учителів іноземної мови	113
Петько Людмила. Освітнє середовище університету та іншомовна підготовка студентів	117
Піастро Тетяна; Ткачук Мирослава. Гуманізація управлінської діяльності закладів загальної середньої освіти	121
Прищепя Світлана. Основи управління розвитком професійної компетенції педагогічних працівників у закладах загальної середньої освіти	124
Ребуха Лілія. Зasadниче спрямування системи фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у закладах вищої освіти	127
Руссков Станислав, Григорьева Стелла. Соціально-педагогические технологии в условиях модернизации образования	130
Сажієнко Олександр. Компоненти та рівні сформованості фахової компетентності у майбутніх бакалаврів сфери комп'ютерних технологій	135
Самодумська Олена. Дидактичне та методичне забезпечення модернізації змісту неформальної освіти дорослих	139
Самойленко Оксана. Професійна компетентність фахівця в системі освіти дорослих Словацької республіки	142
Сливка Марина; Ткачук Лариса. Управління якістю роботи дошкільного закладу освіти у контексті нових вимог часу	145
Скиба Галина. Розвиток суб'єкт-суб'єктної взаємодії старшокласників у контексті реформування загальної середньої освіти	148
Соколова Светлана; Бичурина Светлана. Художественно-эстетическая среда как объект педагогического исследования	152
Стеценко Надія. Комп'ютерна підтримка процесу управління у закладі загальної середньої освіти	158
Тарабан Юрій. Організаційні засади теологічної освіти у закладах вищої освіти Федеративної республіки Німеччини	160
Тищенко Вікторія. Формування професійної компетентності у майбутніх викладачів закладів вищої освіти	164
Турчинова Ганна. Актуальність іншомовної підготовки майбутніх фахівців природничого профілю	166
Чирва Галина. Діяльнісний підхід у контексті сучасної професійної підготовки у закладах вищої освіти	170

Теоретичні педагогічні знання передбачають зміст психолого-педагогічних знань, визначених навчальними програмами.

Практичні уміння – це сукупність послідовно розгорнутих дій, що ґрунтуються на теоретичних знаннях. Частина цих дій може бути автоматизованою (навички).

Професійна компетентність викладача обумовлює його педагогічну майстерність. Значущість педагогічної компетентності для педагогічної діяльності зумовлюється її функціями. До них належать такі функції: 1) педагогічного самовизначення; 2) педагогічного самомотивування; 3) педагогічного самонавчання та самовдосконалення; 4) педагогічної самореалізації; 5) педагогічної самопрофілактики та самореабілітації.

Врахування цих даних функцій у процесі формування педагогічної компетентності забезпечить успішне вирішення мети і завдань професійної підготовки майбутніх фахівців.

Отже, здійснюючи теоретичний аналіз сучасного стану дослідження проблеми формування професійної компетентності можна стверджувати, що поняття «професійна компетентність» не чітко викладено у вітчизняній літературі, тому й потребує подальшого ретельнішого вивчення. Розглянута проблема є актуальною і нині невирішеною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Професійна освіта: словник / Укладачі С. У. Гончаренко та ін. Київ. Вища школа, 2000. 380 с.
2. Сидоренко В. В. Сутнісні характеристики професійної компетентності. Трудова підготовка в закладах освіти. 2010. № 5. С. 3–7.
3. Скворцова С. О. Види професійної компетентності вчителя. Наука і освіта. 2009. № 10. С. 153–156.

Турчинова Ганна,

кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М. П. Драгоманова, Україна

АКТУАЛЬНІСТЬ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧОГО ПРОФІЛЮ

Сучасні дослідження [1; 2, с. 103] дозволяють стверджувати про тенденцію до подальшого зменшення бажання молоді вступати на

навчання за природничими спеціальностями, а також на зростаючий попит на фахівців природничого профілю в Україні та світі.

Водночас, характеризуючи сучасну систему вищої освіти України, зазначимо, що її зміст впливає на якість підготовки майбутніх фахівців природничого профілю. Тому формування змісту освіти майбутніх учителів природничих дисциплін викликає привід для дискусій, з огляду на те, що стан їхньої підготовки бажає бути кращим з-за порушення єдності у підготовці вчителя-біолога, вчителя-хіміка та його готовності до викладання навчальної дисципліни в закладах середньої освіти.

На нашу думку, до нового змісту університетської природничо-географічної освіти, який має будуватися на компетентісно діяльнісному підході з урахуванням культурологічного (тобто виділяється предметна галузь, у нашому випадку, – мова, на якій зосереджується увага [6; 7; 8; 9]), особистісно-орієнтованої освіти, треба вводити навчання студентів викладанню дисциплін природничого циклу іноземною мовою, зокрема англійською.

Такі зміни в університетській освіті окреслюються сучасними глобалізаційними викликами.

Звернемо увагу і на те, що збільшення годин на самостійну та індивідуальну роботу студентів, сприймається викладачами, як скорочення аудиторного навантаження (годин), що фактично не виконується, і через це не реалізовується потенціал самостійної роботи студента, на що ми акцентували увагу в навчально методичних посібниках для підготовки студентів до вступу до магістратури і монографії [3; 4; 10; 11], де запропоновано методологічні прийоми самостійної роботи та розроблено систему контролю за якістю виконання завдань.

Наголосимо, що правильно організована самостійна робота пов'язана також і з реалізацією творчого потенціалу кожного студента, розвитком його здатностей до дослідницької діяльності [9], що залишається ще серйозною проблемою, зважаючи на те, що професійна діяльність майбутніх фахівців природничого профілю тісно пов'язана з практично-експериментальною роботою.

У колі окресленого вище, наведемо зразок Паспорту спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (біологія) [5],

представленого для пошукачів наукового ступеня кандидата педагогічних наук:

I. Формула спеціальності: Галузь педагогічної науки, що досліджує теоретичні та методичні основи формування змісту, визначення завдань і методів навчання біології, організацію процесу навчання біології в середній і вищій школі. Напрями досліджень із цієї спеціальності визначаються класифікаційними ознаками. Їх наявність в об'єкті та предметі дисертаційного дослідження є обов'язковою умовою для цієї спеціальності.

Класифікаційні ознаки спеціальності: 1) за рівнем організації педагогічного процесу: шкільна освіта, позашкільна освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта; 2) за об'єктами педагогічного впливу: учні, майбутні вчителі; 3) за структурною складовою педагогічної науки: часткова дидактика; 4) за галузевою складовою педагогічної науки: (за галузями підготовки спеціалістів): предметна педагогічна освіта: навчання біології; 6) за характером досліджень: прикладні; 7) за психофізичним станом суб'єктів освіти: суб'єкти освіти в нормі; суб'єкти освіти з особливими потребами.

II. Напрями досліджень: 1. Розвиток теорії та методики навчання біології в Україні і у світі. 2. Мета, завдання та методичні засади навчання біології в сучасних умовах. 3. Концептуальні засади реалізації змісту та сучасних підходів до формування біологічних знань учнів і студентів. 4. Педагогічна взаємодія об'єктів і суб'єктів біологічної освіти. 5. Принципи організації навчання біології в середніх і вищих навчальних закладах. 6. Модернізація й адаптація форм, методів і засобів навчання біології. 7. Методика компетентнісного навчання біології (знання, уміння, способи діяльності). 8. Розвиток мислення школярів і студентів у процесі навчання біології. 9. Технології вивчення біології у середній і вищій школі. 10. Форми організації навчальної діяльності учнів і студентів у процесі вивчення біології. 11. Методично-організаційні засади реалізації мети та завдань профільного навчання біології учнів у старшій школі. 12. Моніторинг, контроль і оцінювання навчальних досягнень з біології. 13. Методика позакласної роботи з біології. 14. Методика реалізації міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків у процесі навчання біології. 15) Зарубіжний досвід навчання біології: порівняльний аналіз.

Ознайомлення з наведеними вище напрямками досліджень переконує нас в тому, що з ними студенти вже стикаються під час навчання в бакалавраті і магістратурі. Тому ми підтримуємо тезу В. Меньяло стосовно «розвитку природничої освіти у контексті актуалізації проблеми дослідницько-інноваційної підготовки майбутніх фахівців природничого профілю» [2, с. 100], а це, своєю чергою, вимагає володіння іноземною мовою за фахом, де професійна лексика доволі складна. Отже, щоб зробити успішну кар'єру після закінчення навчання, майбутнім випускникам природничих спеціальностей необхідні фундаментальні наукові знання, реальна експериментальна практика, сформовані і розвинуті дослідницько-інноваційні, інформаційні, комунікативні, іншомовні компетентності. Тому на базі факультету природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М. П. Драгоманова запроваджено підготовку вчителя за двома фаховими дисциплінами (одна з яких – іноземна мова), відносячи ці спеціальності до «немовних»: «Біологія та ІМ», «Географія та ІМ», де іноземна мова (англійська) вивчається як другий фах.

Також з метою покращення якості освітнього середовища на факультеті природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М. П. Драгоманова ми намагаємося поповнювати матеріально-технічне оснащення навчальних лабораторій та кабінетів.

Підсумовуючи зазначимо, що володіння іноземною мовою розглядається нами як один із засобів підвищення якості підготовки і виховання майбутніх фахівців природничого напрямку підготовки в умовах університету, здатних до науково-дослідницької діяльності, творчого застосування у своїй професії сучасні світові наукові здобутки і професійного саморозвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вардуни Т. В. Основные проблемы естественнонаучной подготовки специалистов в системе многоуровневого педагогического образования. Фундаментальные исследования. 2007. № 2. С. 50–52.

2. Меньяло В. І. Дослідницько-інноваційна підготовка майбутніх фахівців природничого профілю: передумови, стан, проблеми, перспективи. Збірник наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Серія : Педагогічна. 2017. Вип. 23. С. 99–104.

3. Німецька мова для вступників до магістратури зі спеціальностей: 8.04010201 «Біологія», 8.04010101 «Хімія», 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища» [Текст]: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. В. Петько [та ін.] ; за ред. акад.

- Акад. вищ. освіти України, проф. В. І. Гончарова, Г. В. Турчинової ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т природн.-геогр. освіти та екології. Київ: Ун-т «Україна», 2014. 150 с.
4. Німецька мова для вступників до магістратури зі спеціальностей : 8.04010401 «Географія», 8.14010301 «Туризмознавство (за видами)» [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л.В. Петько [та ін.] ; за ред. акад. Акад. вищ. шк. України, проф. В. І. Гончарова, Г. В. Турчинової ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ: Ун-т «Україна», 2014. 154 с.
 5. Паспорт спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (Біологія)
 6. URL: http://undip.org.ua/working/academic_council/rada_5/passport_3.php
 7. Петько Л. В. Актуальність формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2014. Вип. 33. С. 128–141.
 8. Петько Л. В. Філософсько-лінгвістичні ідеї розуміння міжлюдської комунікації у соціальному середовищі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна» : зб. наук. Праць / укл. І. В. Ковальчук, Л.М. Коцюк, С.М. Новоселецька. Острог: Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2015. Вип. 53. С. 309–312.
 9. Турчинова Г. В. Зміст курсу підготовки майбутніх учителів до викладання біології англійською мовою / Г. В. Турчинова. *Вісник КНЛУ*. Серія: Педагогіка та психологія. Київ: Вид. центр УНЛУ, 2005. Вип. 8. С. 297–304.
 10. Турчинова Г. В. Підготовка майбутніх вчителів природничих дисциплін до дослідницької діяльності у процесі навчання іноземної мови за фахом. *Topical issues of education: Collective monograph*. Pegasus Publishing, Lisbon, Portugal, 2018. 260 p. P. 70–84.
 11. Французька мова для вступників до магістратури зі спеціальностей: 8.02030101 «Філософія», 8.02010101 «Культурологія (за видами діяльності)», 8.02030102 «Релігієзнавство» [Текст] : навч. посіб. / Л.С. Вінчук [та ін.] ; за ред. В.І. Гончарова, Г.В. Турчинової ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, [Ін-т філос. освіти і науки], Київ. нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. Київ: Талком, 2015. 171 с. Текст укр., фр. Бібліогр.: с. 167–171.
 12. Turchynova G. V. Cytology : students' book. Kyiv National Dragomanov Pedagogical University, 2012. 50 p.

Чирва Галина,

кандидат педагогічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оскільки професійна компетентність передбачає сформованість у майбутнього фахівця уміння розмірковувати й оцінювати професійні ситуації і проблеми; творчий характер мислення; виявлення ініціативи у виконанні професійних завдань; усвідомлене розуміння особистої відповідальності за результати праці; здатність до управління виробничим колективом; прийняття раціональних рішень у вирішенні конкретних завдань і проблем і формується лише у відповідній діяльності студентів, то виникає необхідність